

Spis treści

Wstęp, czyli „czym?” • 11

Część pierwsza. Źródła pozyskiwania oręża

Rozdział pierwszy. Skąd broń i jaka? • 19

Casus Ostrowa Lednickiego • 24

Made in Sklawania • 29

Czy wszyscy jednacy? Casus nadbałtycki • 33

Przemiany w czasie – casus wielkomorawski • 37

Gdzie są chłopcy z... tamtą bronią? • 39

Część druga. Uzbrojenie zaczepne – broń biała

Rozdział drugi. Włócznia • 45

Typy grotów • 48

Typ I • 50

Typ II • 51

Typy III, IV, V • 52

Typ VI • 58

Groty oszczepów • 61

O technologii • 62

Zdobione groty • 67

Tylce (Tokij) • 69

Drzewca i sposoby walki włócznią • 72

Długość • 73

Piechurzy i kawalerzyści • 76

Giętki i twardy • 84

O symbolice • 86

Męczyzna-wojownik • 87

- Bogowie i magia • 89
- Broń Słowian, broń pogan • 91
- Narzędzie wyroczni – kapłani • 96
- Ofiary, królowie i drzewo życia • 99
- „W” jak włócznia, „w” jak wojna • 106
- Próba chrystianizacji symbolu • 111
- Winda w zaświaty • 118

Rozdział trzeci. Topór • 127

- Topór a siekiera • 130
- Typy żeleziec • 132
 - Typ I • 134
 - Typ II • 136
 - Typ III • 138
 - Typ IV • 142
 - Typ V • 143
 - Typ VI • 144
- W transporcie • 144
- O technologii • 146
- O toporzysku • 150
- Raz go obuchem, czyli o sposobach walki • 156
 - Ciskając topory • 159
- Topór w kulturze pogańskiej i chrześcijańskiej • 160
 - Perun • 167
- Miniaturowe toporki – ochrona od wszelkiego zła czy branzowe breloczki? • 171
- Znaczenie toporów zdobionych • 175
 - Ofiary • 175
 - Tur – byk – kozioł. Ofiar ciąg dalszy? • 177
 - Próba chrystianizacji • 181
 - Krzyż krzyżowi nierówny • 183

Rozdział czwarty. Miecz • 185

- Do VIII wieku. W rękach Słowian czy przeciw nim? • 186
- Kontrabanda, czyli miecze frankońskie z wieków VIII i IX • 190
 - Z nadreńskiego źródła płynie wąski strumyk • 190
 - Rzeka wzbiera w IX wieku • 194
 - Jeszcze o handlu bronią, a mieczami w szczególności • 199
- W państwowym arsenale, X–XI w. • 202
 - Wyznacznik statusu • 203
 - Typ S • 203
 - Typ T • 208
 - Typ Z • 211
 - Surowy oręż na nowe czasy • 216
 - Typ X • 216
 - Typ Y • 228

- Podsumowanie – kto i ile? • 231
- Okładziny rękopisów • 239
- Pochwy. Zapominane choć niezbędne • 241
 - Wyłowione z zalewu, wykopane z grobów... • 242
 - Gdański unikat • 244
 - Rzemienie na co dzień, garnitur od święta • 245
 - Trzewiki nie dla każdego • 254
- O symbolice. Od dumy do świętej sprawy • 265
 - W służbie słowiańskich bogów i nowej religii • 267
 - W komorach zmarłych • 272
 - W dłoniach słowiańskich monarchów • 274

Rozdział piąty. Pozostała broń sieczna • 277

- Szabla • 277
 - Broń i jej nazwa – skąd przybyły? • 277
 - Co to jest? • 278
 - Na Rusi • 281
 - W Polsce • 285
 - Wielkie Morawy • 286
- Pałasz • 288
- Nóż bojowy • 289

Rozdział szósty. Pozostała broń obuchowa • 297

- Maczuga • 297
- Buława • 303
- Kiścień • 308

Część trzecia. Uzbrojenie zaczepne – broń miotająca

Rozdział siódmy. Łuk • 315

- Łuk na wojnie • 318
- W źródłach pisanych dotyczących Słowian • 322
 - Polscy łucznicy za Chrobrego piórem Thietmara... • 322
 - ...I za Krzywoustego piórem Anonima • 324
 - Na Rusi • 326
 - Nad Bałtykiem • 327
- Łuk prosty • 327
 - Wielkie Morawy • 328
 - Ruś • 331
 - Polska • 332
 - Połabie • 335
- Łuk wschodni • 335
 - U Słowian • 338
- Strzały • 342
 - Brzechwa • 342
 - Groty • 343

- Łuk i strzała – dobrana z nich para • 358
- Zatrute strzały • 361
- Łubia i tuły • 363
- Symbolika • 366

Rozdział ósmy. Pozostała broń miotająca • 371

- Kusza • 371
 - Poszukując źródeł wzorca • 372
 - Budowa • 374
 - Słowiański samostrzał • 375
 - Brakujące ogniwo? • 378
 - Groty beltów • 378
- Proca • 379
 - Słowianie też kręcili • 381
 - Znaleziska • 383

Część czwarta. Uzbrojenie ochronne

Rozdział dziewiąty. Szczyt (tarcza) • 391

- Ocena współczesnych • 392
- Jakie były te tarcze? • 395
 - Gdzie one są? • 396
 - Co widać u sąsiadów? • 397
 - Co ty pleciesz? • 398
 - „Prawdziwie polskie”? • 399
- Szczyty owalne • 401
 - Morawy, IX wiek • 401
 - Analogia ottońska, XI wiek • 402
- Szczyty okrągłe • 403
 - Na koń! • 406
 - Exemplum morawskie • 408
 - Exemplum łączyńskie (Brandenburg) • 409
 - Kopuła w dłoni • 412
- Szczyty migdałowe • 416
 - Exempla szczecińskie • 419
- Imacze, umba, pętlice • 424
 - Imacz a pętlice • 427
- Broń li tylko ochronna? • 429
- Barwa • 432
- Symbolika • 436
 - Słoneczna tarcza Jarowita • 441

Rozdział dziesiąty. Szłom (hełm) • 443

- W kulturze Słowian • 443
- Hełmy żebrowe • 448

- Typ Gniezdowo-Stromovka • 451
 - Gniezdowo • 451
 - Stromovka • 452
 - Bojná • 453
 - ...I dalej • 455
- Hełmy (nie bardzo) „normańskie” • 456
 - Czechy • 458
 - Polska • 461
 - Europa Środkowa • 463
- Złote szyszaki • 464
 - Poprzednicy • 467
 - Złoci wojownicy Rusi • 469
 - Na Węgrzech • 476
 - Pruskie • 477
 - (Wielko)polskie • 479
 - Gdzie to było zrobione? • 484
- Dość wytrzymałe? • 489
- Skórzane zastępstwo? • 495
- Czepce • 496
- Rozdział jedenasty. Pancierz • 499
 - Żelazo • 499
 - Terminologia • 504
 - „Pancerza nigdy nie wdziewają” • 505
 - Ni Polacy... • 506
 - Ni Połabianie • 508
 - ...a jednak pancerni • 511
 - Ruś • 511
 - Polska • 512
 - Połabie • 513
 - Czechy • 515
 - Zaopatrzenie • 515
 - Kolczuga • 518
 - Ruś • 525
 - Połabie • 526
 - Polska • 527
 - Kolczuga z jeziora • 529
 - Wielkie Morawy i Czechy • 531
 - Święty od kolczugi – kolczuga od świętego • 533
 - Cesarski standard • 535
 - Pancerze zbrojnikowe • 536
 - Pancerz lamelkowy • 538
 - Pancerz łuskowy • 545
 - Nadal łuskowy? • 551
 - Skóra jak pancerz? • 554

Część piąta. Uzupełnienie

Rozdział dwunasty. Znaki bojowe – stanice, chorągwie, proporce • 561

Stanice z pogańskich świątyń • 562

Chorągwie na czele wojsk chrześcijańskich • 568

Czechy • 569

Polska • 569

Ruś • 570

Znaczenie sygnałowe • 572

Proporzyczki • 573

Rozdział trzynasty. Wyposażenie jeździeckie • 575

O koniach • 575

Jaki koń jest, (nie) każdy widzi • 576

Krucze stópki, czosnek i języki • 581

Ostrogi • 582

Pierwsze pięć wieków • 583

Od X wieku • 586

Martwy, ale w ostrogach • 589

Rząd koński • 599

Siodło • 599

Strzemiona • 605

Uzda • 611

Zakończenie • 613

Cytowana literatura • 619

Spis rycin • 649